

Regeringens proposition

2009/10:45

Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen,
m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång
i arbete

Prop.
2009/10:45

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 22 oktober 2009

Maud Olofsson

Cristina Husmark Pehrsson
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag som kompletterar de åtgärder som regeringen avser att genomföra för att personer som har varit långvarigt sjukskrivna ska kunna återgå till arbetslivet. Det föreslås att en försäkrad i vissa fall ska kunna få förlängd sjukpenning utöver de i dag gällande 550 dagarna. Detta ska bland annat gälla när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på annat sätt får omfattande vård, utan att vara intagen på sjukhus.

Det föreslås också att en försäkrad vars sjuk- eller aktivitetsersättning har upphört ska kunna återfå sin tidigare sjukpenninggrundande inkomst. Sjukpenning ska kunna betalas ut tidigast efter tre kalendermånader från det att sjuk- eller aktivitetsersättningen har upphört. Sjukpenning eller förlängd sjukpenning kan dock alltid lämnas i sådana situationer när dessa förmåner kan lämnas utan någon tidsbegränsning. Till följd av förslaget om rätten för en försäkrad att återfå sin tidigare sjukpenninggrundande inkomst föreslås även en förändring i villkoret vid beräkning av föräldrapenning.

Dessutom föreslås att det ska regleras i lag att bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan för en försäkrad som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska avse förmågan att delta i det aktuella programmet.

Vidare föreslås att om en försäkrad har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program på grund av sjukdom ska Försäkringskassan vid bedömningen av arbetsförmågan, utöver vad som redan gäller, beakta

den försäkrades förmåga att delta i ett sådant program. Detta gäller i de fall den försäkrade har möjlighet att återinträda i programmet. Prop. 2009/10:45

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring	6
3	Ärendet och dess beredning	16
4	Utgångspunkter	16
5	Bakgrund m.m.....	17
5.1	Lagändringen den 1 juli 2008.....	17
5.2	Översikt av grupper som bedöms nå sjukförsäkringens borte gräns.....	17
5.3	Förstärkta insatser inom arbetsmarknadspolitiken för personer som lämnar sjukförsäkringen.....	21
5.3.1	Stöd vid Arbetsförmedlingen för återgång till arbete	21
5.3.2	Ersättning för personer som har haft förlängd sjukpenning under 550 dagar eller tidsbegränsad sjukersättning under maximalt antal månader	21
5.3.3	Aktivitetsstöd vid sjukdom.....	22
5.3.4	Aktivitetsstöd vid tjänstledighet	23
5.3.5	Personer med partiell ersättning från sjukförsäkringen	23
5.4	Informationsbehovet och behovet av samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.....	23
5.5	Övergripande synpunkter från remissinstanserna.....	24
6	Bedömning av arbetsförmågan för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program	24
7	Bedömning av arbetsförmågan när den försäkrade skrivits ut från ett arbetsmarknadspolitiskt program på grund av sjukdom.....	25
8	Förlängd sjukpenning i vissa fall	26
9	Rätten att återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst efter en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning	29
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	31
11	Konsekvenser.....	32
11.1	Administrativa konsekvenser	32
11.2	Konsekvenser ur ett ILO perspektiv.....	33
11.3	Jämställdhetskonsekvenser.....	33
11.4	Ekonomiska konsekvenser	33
12	Författningskommentar	35
	Bilaga 1 Författningsförslag i departementspromemorian Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen	38
	Bilaga 2 Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över departementspromemorian Stöd till personer som lämnar	

sjukförsäkringen – kompletterande förändringar i lagen om allmän försäkring	47	Prop. 2009/10:45
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 oktober 2009	48	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2009/10:45

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2009/10:45

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 3 kap. 4, 5 d, 7 och 10 a §§ samt 4 kap. 9 och 14 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 5 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §²

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b §§,

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,

2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365,

3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365, och

4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.

Sjukpenningen avrundas till närmaste hela krontal. Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i femte stycket. Om det finns synnerliga skäl får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i sjunde stycket. Om det finns synnerliga skäl får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under

¹ Lagen om tryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2008:480.

ramtiden.

ramtiden.

Prop. 2009/10:45

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,

2. när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller

3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Sjukpenning enligt femte stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 § eller har rätt till sjukpenning enligt 7 b § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §. Uppkommer för den försäkrade rätt till sjukpenning enligt kapitlet i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, ska sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sjuklöneperioden.

Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det en tidigare sjukperiod avslutats ska bestämmelserna i första stycket samt 10 a § tillämpas som om den senare sjukperioden utgör en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller efter utgången av en

period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av bestämmelserna i tredje stycket fjärde meningen, fjärde stycket tredje meningen eller femte stycket.

5 c §³

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit räknat från den tidpunkt sjukersättningen eller aktivitetsersättningen började utges ska den sjukpenninggrundande inkomsten omräknas enligt 5 d § tredje stycket för varje helt år som har förflutit.

Bestämmelserna i första stycket gäller endast för tid före 65 års ålder.

5 d §⁴

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6 eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräk-

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6 eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräk-

³ Tidigare 5 c § upphävd genom 2008:480.

⁴ Senaste lydelse 2008:480.

ningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd.

ningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. *När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.*

Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 2 a § första stycket, ska också räknas om för en försäkrad som inte har upphört med förvärvsarbetet. Omräkning ska göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit räknat från ersättningsperiodens början. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen.

Omräkningen ska göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknad från det senaste fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten ska inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan aldrig fastställas till ett belopp som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet.

7 §⁵

Sjukpenning utges vid sjukdom som sätter ned den försäkrades arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Vid bedömningen av om sjukdom föreligger ska bortses från arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden. Med sjukdom jämföras ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga, som orsakats av sjukdom för vilken sjukpenning utgetts och som fortfarande kvarstår efter det att sjukdomen upphört.

Saknar den försäkrade arbetsförmågan utges hel sjukpenning. Om arbetsförmågan inte saknas helt men är nedsatt med minst tre fjärdedelar utges tre fjärdedels sjukpenning. Är arbetsförmågan nedsatt i mindre grad men med minst hälften utges halv sjukpenning. I annat fall utges en fjärdedels sjukpenning.

Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska det beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att utföra sitt vanliga eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder den anställde. Om den försäkrade på grund av sjukdomen behöver avstå från förvärvsarbete under minst en fjärdedel av sin normala arbetstid en viss

⁵ Senaste lydelse 2008:861.

dag, ska hans eller hennes arbetsförmåga anses nedsatt i minst motsvarande mån den dagen.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 90 dagar ska det även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar ska det dessutom, om det inte finns särskilda skäl mot det, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga så att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt, eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 365 dagar ska det alltid beaktas om den försäkrade har sådan förmåga som anges i femte stycket.

I de fall den försäkrade är i behov av någon åtgärd som avses i 7 b § eller 22 kap., ska bedömningen enligt tredje–sjätte styckena göras med beaktande av den försäkrades arbetsförmåga efter en sådan åtgärd.

När det beräknas hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt tredje–sjätte styckena ska dagar i sjukperioder läggas samman, om den försäkrade

1. har förvärvsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller
2. inte har förvärvsarbetat alls mellan sjukperioderna.

Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning enligt fjärde–sjätte styckena ska göras i förhållande till högst ett heltidsarbete.

Vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning för tid under vilken han eller hon annars skulle ha uppburit föräldrapenning, ska arbetsförmågan anses nedsatt endast i den utsträckning som den försäkrades förmåga att vårda barnet är nedsatt på grund av sjukdomen.

Om den försäkrade uppbär sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, ska vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning bedömningen av hans eller hennes arbetsförmåga ske med bortseende från den nedsättning av förmågan eller möjligheten att bereda sig inkomst genom arbete som ligger till grund för den sjukersättning, aktivitetsersättning, pension eller livränta som utges.

För en försäkrad som förvärvsarbetar med stöd av 16 a kap. 2 § ska nedsättningen av arbetsförmågan, om det inte går att avgöra under vilken tid och till vilket förvärvsarbete nedsättningen är hänförlig, i första hand anses hänförlig till sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §.

För en försäkrad som förvärvsarbetar med stöd av bestämmelserna i 16 a kap. 2 § ska bedömningen enligt elfte stycket alltid göras som om sjukersättning och livränta utges med oavkortade belopp.

För en försäkrad som på grund av sjukdom är frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program ska vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan beaktas om den försäkrade på grund av

sjukdomen är ur stånd att delta i programmet. Prop. 2009/10:45

För en försäkrad som på grund av sjukdom har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program, och som har formell möjlighet att återinträda i ett sådant program, ska vid bedömningen av nedläggningen av arbetsförmågan även beaktas den försäkrades förmåga att delta i ett sådant program.

10 a §⁶

Om den försäkrades sjukpenning i fall som avses i 10 § svarar mot sjukpenninggrundande inkomst av enbart anställning, gäller för dagar i sjukperioden som den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete om han inte hade varit sjuk

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,
 2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *fjärde* och *femte* styckena,
 3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *fjärde* och *femte* styckena, och
 4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.
2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *sjätte* och *sjunde* styckena,
 3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *sjätte* och *sjunde* styckena, och

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Om det finns synnerliga skäl får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen

⁶ Senaste lydelse 2008:480.

(1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar. Prop. 2009/10:45

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,

2. när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller

3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Sjukpenning enligt fjärde stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Ska sjukpenning utges för endast en dag ska till grund för beräkningen läggas det tal som erhålls när angiven procentandel av den sjukpenninggrundande inkomsten delas med årsarbetstiden. Talet avrundas till närmaste hela krontal. Det multipliceras därefter med antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Produkten utgör hel sjukpenning för dagen.

Ska sjukpenning utges för mer än en dag med samma procentandel ska, vid beräkning av sjukpenning för dessa dagar, det tal som erhållits enligt *fjärde* stycket andra meningen multipliceras med det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid som belöper på dagarna. Det tal som därvid erhålls delas med antalet dagar med sjukpenning. Kvoten utgör beloppet av hel sjukpenning för dag. Ska sjukpenning utges efter olika grader av nedsatt arbetsförmåga sammanläggs dock de timmar som avser samma grad för sig. Sjukpenning beräknas för varje sådan period för sig.

Om antalet timmar eller det sammanlagda antalet timmar

Ska sjukpenning utges för mer än en dag med samma procentandel ska, vid beräkning av sjukpenning för dessa dagar, det tal som erhållits enligt *sjätte* stycket andra meningen multipliceras med det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid som belöper på dagarna. Det tal som därvid erhålls delas med antalet dagar med sjukpenning. Kvoten utgör beloppet av hel sjukpenning för dag. Ska sjukpenning utges efter olika grader av nedsatt arbetsförmåga sammanläggs dock de timmar som avser samma grad för sig. Sjukpenning beräknas för varje sådan period för sig.

Om antalet timmar eller det sammanlagda antalet timmar

enligt *fjärde* och *femte* styckena inte uppgår till ett helt timal ska avrundning ske till närmaste hela timal, varvid halv timme avrundas uppåt. Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 4 § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3 och beräknas enligt *fjärde* och *femte* styckena.

enligt *sjätte* och *sjunde* styckena inte uppgår till ett helt timal ska avrundning ske till närmaste hela timal, varvid halv timme avrundas uppåt. Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 4 § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3 och beräknas enligt *sjätte* och *sjunde* styckena.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller närmast efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av bestämmelserna i andra stycket tredje meningen, tredje stycket tredje meningen eller fjärde stycket.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om schablonberäkning av ordinarie arbetstid och däremot svarande normal arbetstid.

4 kap. 9 §⁷

Villkoret om försäkring för viss sjukpenning enligt 6 § andra stycket anses uppfyllt om föräldern inte har varit försäkrad för viss sjukpenning, men skulle ha varit det om Försäkringskassan känt till samtliga förhållanden.

När det ska bestämmas om villkoret om försäkring för viss sjukpenning enligt 6 § andra stycket är uppfyllt för en försäkrad som avses i 3 kap. 5 b § ska det bortses

När det ska bestämmas om villkoret om försäkring för viss sjukpenning enligt 6 § andra stycket är uppfyllt för en försäkrad som avses i 3 kap. 5 b § ska det bortses

⁷ Senaste lydelse 2008:480.

från tiden för utlandsvistelsen. När det bestäms om villkoret är uppfyllt för en försäkrad som fått vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag får det bortses från den tid som föräldern fått sådant bidrag.

från tiden för utlandsvistelsen. När det bestäms om villkoret är uppfyllt för en förälder som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning ska sjukpenninggrundande inkomst beräknad enligt 3 kap. 5 c § anses ha gällt hela den tid som föräldern fått sådan ersättning. När det bestäms om villkoret är uppfyllt för en försäkrad som fått vårdnadsbidrag enligt lagen (2008:307) om kommunalt vårdnadsbidrag får det bortses från den tid som föräldern fått sådant bidrag.

14 §⁸

Hel tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som avstår från förvärvsarbete. Tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som arbetar högst en fjärdedel, hälften, tre fjärdedelar respektive sju åttondelar av den tid föräldern skulle ha arbetat om han eller hon inte vårdat barnet. Bestämmelserna i 7 § andra och tredje styckena gäller i tillämpliga delar även i fråga om tillfällig föräldrapenning.

Om inte annat följer av tredje eller fjärde stycket eller 14 a § ska till grund för beräkningen av beloppet för hel tillfällig föräldrapenning för dag läggas det tal som erhålls när 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning delas med årsarbets-tiden. Vid beräkningen tillämpas 3 kap. 10 a § fjärde–sjätte styckena på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

Om inte annat följer av tredje eller fjärde stycket eller 14 a § ska till grund för beräkningen av beloppet för hel tillfällig föräldrapenning för dag läggas det tal som erhålls när 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning delas med årsarbets-tiden. Vid beräkningen tillämpas 3 kap. 10 a § sjätte–åttonde styckena på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete beräknas hel förmån för dag efter 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Beloppet avrundas till närmaste hela kronor.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas den del av förmånen som svarar mot inkomst av anställning enligt andra stycket medan den del av förmånen som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt tredje stycket.

⁸ Senaste lydelse 2008:861.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
 2. Bestämmelserna i 3 kap. 5 c § tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2009 helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning.
 3. Bestämmelsen i 3 kap. 7 § femtonde stycket tillämpas på försäkrade som har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program efter den 1 januari 2010.

Förslagen har utarbetats av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet. Förslagen redovisades i promemorian Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen – kompletterande förändringar i lagen om allmän försäkring (Ds 2009:45). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning över remissinstansernas yttranden finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2009/6742/SF). Regeringen har i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg. omr. 10) aviserat sin avsikt att föreslå att de aktuella förslagen ska genomföras.

4 Utgångspunkter

I juli 2008 trädde en ny sjukförsäkringsreform i kraft. En rehabiliteringskedja infördes med fasta tidpunkter för arbetsförmågebedömningar. Därigenom har sjukskrivningsprocessen blivit mer aktiv. Insatser görs nu tidigare för att i högre utsträckning än förut ta tillvara individernas arbetsförmåga. Reformen innebar också att den tid under vilken en person kan få sjukpenning begränsades till 2,5 år och att den tidsbegränsade sjukersättningen avskaffades. Därmed har man kunnat bryta de tidigare långa och passiva sjukskrivningarna som ofta ledde till permanent utanförskap.

I budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg. omr. 10) presenterade regeringen ett samlat åtgärds paket för personer som lämnar sjukförsäkringen, antingen för att dagarna med förlängd sjukpenning har tagit slut eller för att de inte kan beviljas ytterligare perioder med tidsbegränsad sjukersättning. Avsikten med åtgärderna är att ge människor rätt stöd och hjälp för återgång till arbetslivet. Regeringen anser att personer som på grund av sjukdom har varit frånvarande från arbetsmarknaden under en lång tid behöver ett intensifierat stöd från Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka i arbetslivet.

För att Arbetsförmedlingens insatser ska ge bra resultat behöver människor känna sig trygga med sin försörjning. I åtgärds paketet aviserades därför ett antal temporära förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som möjliggör att fler personer kan få inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd i samband med övergången från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen. Sådana förslag har lämnats i departementspromemorian Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen – temporära förändringar i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 2009:46).

Regeringens bedömning är att det i ett fåtal fall inte är möjligt för en försäkrad att delta i verksamheten vid Arbetsförmedlingen. I sådana fall bör förlängd sjukpenning kunna betalas ut. Regeringen anser också att det inte bör vara möjligt för den som på grund av sjukdom är frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program att uppbära aktivitetsstöd eller sjukpenning, om sjukdomen inte utgör ett hinder för deltagandet i programmet. Dessa intentioner är utgångspunkten för de förslag som lämnas i denna proposition. Förslagen är en del av regeringens åtgärds paket.

5.1 Lagändringen den 1 juli 2008

I propositionen En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete (prop. 2007/08:136) föreslogs ett antal åtgärder i syfte att effektivisera sjukskrivningsprocessen och öka möjligheterna för sjukskrivna att återgå i arbete. Propositionen antogs av riksdagen med endast en mindre förändring av övergångsbestämmelserna till den nya lagen.

Förslagen i ovan nämnd proposition innebar att en rehabiliteringskedja infördes med fasta tidpunkter för prövning av arbetsförmågan. Under de första 90 dagarna i en sjukperiod ska Försäkringskassan bedöma om den försäkrade har förmåga att klara sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder. Från och med dag 91 i en sjukperiod innebär prövningen av rätten till sjukpenning att Försäkringskassan även ska beakta om den försäkrade kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren. Om Försäkringskassan begär det ska den försäkrade därvid lämna ett utlåtande av sin arbetsgivare. Från och med dag 181 i en sjukperiod ska det dessutom bedömas om den försäkrade kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

De nya reglerna innebär vidare att sjukpenning med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) i regel endast ska utbetalas under 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Personer som fått sjukpenning med 80 procent av SGI under maximalt antal dagar kan efter skriftlig ansökan beviljas förlängd sjukpenning. Förlängd sjukpenning betalas ut med 75 procent av SGI:n. Ersättningstiden är begränsad till 550 dagar.

SGI:n ska multipliceras med faktorn 0,97 innan sjukpenning eller förlängd sjukpenning beräknas.

Övergångsbestämmelser gäller för personer som vid ikraftträdandet hade uppburit det maximala antalet dagar med sjukpenning, dvs. 364 dagar. För dessa personer kan förlängd sjukpenning alltid lämnas för 550 dagar, dvs. längst till och med den 1 januari 2010.

Från och med den 1 juli 2008 gäller också att sjukersättning endast ska komma i fråga om den försäkrades arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt. Den tidsbegränsade sjukersättningen avskaffades därmed. Övergångsregler gäller för personer som uppbar tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning vid ikraftträdandet. Dessa personer ska kunna beviljas tidsbegränsad sjukersättning med ytterligare en eller flera perioder om sammanlagt högst 18 månader, dock längst till och med december 2012.

5.2 Översikt av grupper som bedöms nå sjukförsäkringens bortre gräns

I januari 2010 kommer de första personerna att lämna sjukförsäkringen på grund av att deras dagar med förlängd sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut. I detta avsnitt ges en kortfattad beskrivning av denna grupp. Dessutom redogörs för bedömningen av hur många som

förväntas lämna försäkringen. De personer som bedöms nå det maximala antalet dagar i sjukförsäkringen kan indelas i tre huvudsakliga grupper:

1. Gruppen som började uppbära förlängd sjukpenning fr.o.m. den 1 juli 2008 och som därmed inte har rätt till ytterligare dagar med denna ersättning fr.o.m. den 2 januari 2010.

2. Gruppen som beviljats förlängd sjukpenning efter den 1 juli 2008 och som efter att ha förbrukat sina 550 dagar inte har några ytterligare dagar med denna ersättning.

3. Gruppen med tidsbegränsad sjukersättning som har haft tidsbegränsad sjukersättning under 18 månader med stöd av övergångsbestämmelserna och som inte har en sådan nedsättning av arbetsförmågan att denna kan betecknas som stadigvarande och därmed inte har rätt till sjukersättning enligt nuvarande bestämmelser.

Personer med förlängd sjukpenning

När de nya reglerna trädde i kraft den 1 juli 2008 var det 61 400 personer som skulle kunna uppbära förlängd sjukpenning i 550 dagar och som inte skulle ha några sjukpenningdagar kvar den 2 januari 2010. Vid utgången av juni 2009 hade 37 600 personer, 61 procent, lämnat gruppen. Därmed kvarstår cirka 23 700 personer. Gruppen består till 65 procent av kvinnor. Det förhållandet har inte förändrats över tiden, dvs. kvinnor har generellt sett haft samma sannolikhet som män att avsluta sitt sjukfall under den studerade perioden. De två dominerande diagnosgrupperna är, liksom för långa sjukfall i allmänhet, psykiska sjukdomar samt sjukdomar i rörelseorganen.

Tabell 5.1 Personer som började uppbära förlängd sjukpenning fr.o.m. den 1 juli 2008 efter kön och ålder i juni 2009

Ålder	Kvinnor	Män	Summa
<30	720	392	1 112
30–39	3 116	1 358	4 474
40–49	5 223	2 319	7 542
50–59	4 658	2 871	7 529
60+	1 709	1 381	3 090
Totalt	15 426	8 321	23 747

Källa: Försäkringskassan.

Tabell 5.2 De vanligaste diagnoserna bland personer som började uppbära förlängd sjukpenning fr.o.m. den 1 juli 2008 och som kvarstår i juni 2009 Prop. 2009/10:45

	Juli 2008	Juni 2009
Psykiska diagnoser	32 %	35 %
Rörelseorganen	27 %	28 %
Uppgift saknas	12 %	10 %
Tumörer	5 %	3 %
Skador och förgiftningar	5 %	5 %
Cirkulationsorganen	5 %	4 %
Övriga	14 %	14 %
Summa	100 %	100 %

Källa: Försäkringskassan.

Personer med tidsbegränsad sjukersättning

Gruppen med tidsbegränsad sjukersättning uppgår i dagsläget till cirka 69 000 personer. Cirka 70 procent är kvinnor och 30 procent är män. Åldersmässigt skiljer sig denna grupp en del från gruppen med förlängd sjukpenning. En större andel av personerna med tidsbegränsad sjukersättning är yngre än 50 år, 64 procent jämfört med 55 procent i sjukpenninggruppen.

Tabell 5.3 Antal med tidsbegränsad sjukersättning i augusti 2009 med fördelning efter kön och ålder

	Kvinnor	Män	Samtliga
25–29 år	12	6	18
30–34 år	4 390	2 589	6 979
35–39 år	6 963	2 952	9 915
40–44 år	9 895	3 663	13 558
45–49 år	10 022	4 021	14 043
50–54 år	8 570	3 692	12 262
55–59 år	6 732	2 963	9 695
60–65 år	1 843	939	2 782
Summa	48 427	20 825	69 252

Källa: Försäkringskassan.

Totalt har 33 000 personer hittills fått en förlängd ersättningsperiod om maximalt 18 månader med stöd av övergångsbestämmelserna. Ungefär 36 000 personer har ännu inte kommit till den tidpunkten där det beslutas om de ska beviljas en ytterligare period eller ej.

Andelen med psykisk diagnos är ännu högre i gruppen med tidsbegränsad sjukersättning jämfört med gruppen med förlängd sjukpenning. Cirka 50 procent har en psykisk diagnos. Andelen med psykisk diagnos ökar ju lägre i åldrarna man kommer.

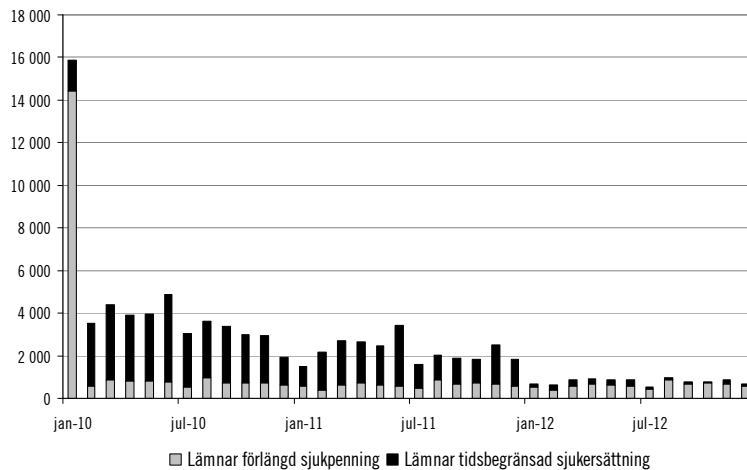
Tabell 5.4 De vanligaste diagnoserna i gruppen med tidsbegränsad sjukersättning i juni 2009 Prop. 2009/10:45

	Kvinnor	Män	Samtliga
Psykiska diagnoser	49 %	53 %	50 %
Rörelseorganen	30 %	22 %	27 %
Skador & förgiftningar	6 %	8 %	7 %
Sjukdomar i nervsystemet	3 %	3 %	3 %
Övriga	12 %	14 %	13 %
Summa	100 %	100 %	100 %

Källa: Försäkringskassan.

Försäkringskassan har gjort beräkningar på antalet personer som bedöms nå maximalt antal dagar i sjukförsäkringen. Detta flöde kommer att vara ojämnt fördelat under åren 2010 och framåt på grund av att en stor grupp når dag 550 i januari 2010. Försäkringskassans bedömning är att cirka 14 000 personer i gruppen med förlängd sjukpenning inte har rätt till ytterligare dagar med förlängd sjukpenning i januari 2010. Försäkringskassans bedömning är att 32 000 personer som i dag har tidsbegränsad sjukersättning kommer att lämna försäkringen under 2010.

Diagram 5.1 Prognos över antalet personer vars dagar med ersättning från sjukförsäkringen har tagit slut, 2010–2012

Källa: Försäkringskassan.

Sammantaget kommer antalet personer som har haft förlängd sjukpenning under 550 dagar eller sjukersättning med stöd av övergångsbestämmelserna under 18 månader att vara som störst under åren 2010–2012. Försäkringskassan har gjort bedömningen att cirka 54 000 personer under 2010 kommer att befinna sig i en situation där de inte längre har någon rätt till ersättning från sjukförsäkringen. För 2011 är motsvarande antal 27 000 och för 2012 bedöms antalet bli 9 000. För åren därefter bedöms antalet bli klart lägre, cirka 6 000–7 000 personer per år. Bedömningarna

är osäkra och det finns flera osäkerhetsfaktorer, t.ex. avseende hur sjukfallens varaktighet utvecklas och i vilken utsträckning grupperna kommer att beviljas stadigvarande sjukersättning.

Prop. 2009/10:45

5.3 Förstärkta insatser inom arbetsmarknadspolitiken för personer som lämnar sjukförsäkringen

5.3.1 Stöd vid Arbetsförmedlingen för återgång till arbete

Regeringens bedömning är att personer som har varit frånvarande från arbetslivet i två och ett halvt år eller längre behöver ett intensifierat stöd vid Arbetsförmedlingen för att kunna komma tillbaka i arbetslivet. Det är viktigt att det skapas ett effektivt mottagande och rätt former av stöd vid Arbetsförmedlingen. Därför kommer ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram införas. Målgruppen för introduktionsprogrammet kommer att vara de personer vars dagar med sjukpenning eller sjukersättning har tagit slut och som på grund av att de antingen saknar eller inte kan återgå till sitt tidigare arbete har skrivit in sig vid Arbetsförmedlingen. Med detta som utgångspunkt har ett arbete med att utarbeta nödvändiga förordningsändringar påbörjats inom Regeringskansliet.

Avsikten är att deltagare i introduktionsprogrammet ska erbjudas en koncentrerad utredning och kartläggning av individens behov av stöd för övergång till arbete. Introduktionen ska som längst pågå under tre månader. Efter avslutad introduktion ska personen kunna ta del av Arbetsförmedlingens ordinarie insatser. Det kommer att vara möjligt att direkt efter avslutad introduktion erbjudas plats i jobb- och utvecklingsgarantin, alternativt i jobbgarantin för ungdomar. Många av de som lämnar sjukförsäkringen kan ha en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och vara i behov av extra stöd, till exempel i form av lönebidrag eller trygghets- och utvecklingsanställningar.

Omfattningen av aktiviteterna inom introduktionsprogrammet, och vilka aktiviteter som erbjuds inom programmet, ska utgå från individens behov och förutsättningar. Utgångspunkten ska vara att deltagare som följer uppgjord handlingsplan också deltar i programmet på heltid, förutsatt att deltagaren inte är inskriven i programmet på deltid. Den som deltar i introduktionen ska ha rätt till aktivitetsstöd eller motsvarande.

5.3.2 Ersättning för personer som har haft förlängd sjukpenning under 550 dagar eller tidsbegränsad sjukersättning under maximalt antal månader

Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har rätt till aktivitetsstöd eller motsvarande. Till den som är berättigad till arbetslöshetsersättning lämnas aktivitetsstöd med samma belopp som skulle ha lämnats som arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, dock lägst 320 kronor per dag. Till den som inte är berättigad till arbetslöshetsersättning lämnas i stället aktivitetsstöd eller motsvarande. Aktivitetsstödet lämnas med 223 kronor per dag. För att fler personer ska kunna uppbära inkomstrelaterad ersättning bör vissa tillfälliga föränd-

ringar genomföras i arbetslöshetsförsäkringen. Sådana förslag lämnades i promemorian Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen – temporära förändringar i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 2009:46). Prop. 2009/10:45

Förslag i promemorian Ds 2009:46

Den överhoppningsbara tiden i arbetslöshetsförsäkringen föreslås förlängas från högst fem till högst tio år för personer vars dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut. Detta är en tillfällig regel som avses upphöra att gälla från och med den 1 februari 2013.

Tidigare medlemmar i en arbetslöshetskassa, vars dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut, som förnyar sitt medlemskap under perioden mellan den 1 oktober 2009 och den 31 december 2010 föreslås kunna uppfylla medlemsvillkoret på tre månader. För att få rätt till inkomstrelaterad ersättning föreslås de även kunna återknyta till ett arbetsvillkor som ligger inom den tidigare medlems-tiden. Detta föreslås gälla personer som lämnat en arbetslöshetskassa mellan den 1 januari 2007 och den 30 september 2009. Denna möjlighet föreslås upphöra att gälla den 1 februari 2013. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Mot bakgrund av remissynpunkter ser regeringen över de perioder då man ska ha utträtt respektive återinträtt i en arbetslöshetskassa.

5.3.3 Aktivitetsstöd vid sjukdom

I dag finns inte något tydligt regelverk kring hur länge en deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program kan vara frånvarande på grund av sjukdom och samtidigt uppbära aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Det otydliga regelverket har inneburit att många människor som varit sjuka en längre tid inte fått sjukpenning eller sjukersättning utan i stället varit inskrivna i arbetsmarknadspolitiska program, främst i jobb- och utvecklingsgarantin. Ur ett legitimitets- och försäkringsperspektiv är det viktigt att personerna befinner sig i rätt trygghetssystem. Inom Regeringskansliet förbereds därför för närvarande en ändring av dagens regelverk innebärande att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program ska skrivas ut ur programmet efter en månads sjukfrånvaro.

De förändringar som avses att genomföras innebär att den som skrivs ut ur introduktionsprogrammet, jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar, ska ha möjlighet att inom ett år återinträda i samma program efter tillfrisknande. Det är viktigt att de insatser som genomfördes innan sjukfrånvaron ligger till grund för insatserna efter återinträdet, varför återinträdet i programmet ska ske på samma ersättningsdag som utträdet ur programmet. Personer som på grund av sjukdom lämnar något annat program ska ha möjlighet att efter tillfrisknande anvisas till ett program, om det bedöms som arbetsmarknadspolitiskt motiverat.

Bland de personer vars dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut finns det vissa som har sin anställning kvar. För dessa personer bör det skapas en möjlighet att erhålla aktivitetsstöd, vid deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program, med samma belopp som skulle ha lämnats som arbetslöshetsersättning, om arbetsgivaren har beviljat tjänstledighet utan lön.

5.3.5 Personer med partiell ersättning från sjukförsäkringen

Bland de personer som har haft sjukpenning under 550 dagar eller uppburit tidsbegränsad sjukersättning under 18 månader med stöd av övergångsbestämmelser finns en relativt stor andel som har haft en partiell ersättning. Även dessa personer erbjuds möjlighet att delta i introduktionsprogrammet när de inte längre kan få ersättning från sjukförsäkringen. En person som exempelvis har haft förlängd sjukpenning till 50 procent och arbetat till 50 procent har möjlighet att fortsätta arbeta i oförändrad utsträckning och samtidigt delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program till 50 procent. Om det program som ger rätt till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning inte pågår på heltid ska stödet minska i motsvarande utsträckning om det inte finns särskilda skäl mot det, se 6 § förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd.

5.4 Informationsbehovet och behovet av samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har i dag välutvecklade samarbets- och överlämningsrutiner för personer som lämnar Försäkringskassan och övergår till stöd på Arbetsförmedlingen. Regeringen anser att motsvarande rutiner även bör finnas för personer vars dagar med sjukpenning eller sjukersättning har tagit slut. Mot bakgrund av detta har regeringen den 1 oktober 2009 gett Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i uppdrag att i samverkan utveckla rutiner som säkerställer en välfungerande övergång till insatser i Arbetsförmedlingens regi.

En ytterligare förutsättning för en lyckad övergång till Arbetsförmedlingen är att den försäkrade i ett tidigt skede blir informerad om vad som kommer att erbjudas för honom eller henne, efter att dagarna med förlängd sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut. Därför har regeringen den 24 september 2009 gett Försäkringskassan i uppdrag att redan under oktober 2009 informera berörda försäkrade om de planerade förändringarna i sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen har även uppdragit åt Arbetsförmedlingen att bistå Försäkringskassan i detta arbete. Dessutom ska Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen kunna vara myndigheterna behjälpliga i detta arbete.

Regeringen har försäkrat sig om att informationsinsatserna redan har påbörjats och bedömer därför att de försäkrade kommer att kunna få del av informationen i tid.

I remissyttrandena över departementspromemorian Ds 2009:45 har det framförts en del övergripande synpunkter om åtgärdspaketet som inte går att hänföra till något av de enskilda förslagen.

De allra flesta remissinstanser som yttrar sig övergripande om åtgärdspaketet tillstyrker förslaget om att skapa ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram för de personer vars dagar med sjukpenning eller sjukersättning har tagit slut.

Socialstyrelsen delar arbetsgruppens uppfattning att personer som varit sjukskrivna länge behöver intensifierat stöd vid Arbetsförmedlingen. Socialstyrelsen anför att det är bra att ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram införs och att de två myndigheterna får i uppdrag att utarbeta rutiner för en effektiv överlämning.

Arbetsförmedlingen anser att förslaget är bra ur principiell synvinkel. Sveriges Kommuner och Landsting och Svenskt Näringsliv är också positiva, men anser att det arbetsmarknadspolitiska introduktionsprogrammet ska erbjudas en vidare krets personer än vad arbetsgruppen föreslår. Även Arbetsgivarverket uttrycker att man instämmer i arbetsgruppens åsikt att personer som har varit sjukskrivna i två och ett halvt år eller längre behöver extra stöd från Arbetsförmedlingen för att kunna komma tillbaka till arbetslivet.

De synpunkter som rör inrättandet av det nya introduktionsprogrammet kommer att beaktas inom ramen för de förordningsändringar som krävs för att få det nya programmet på plats.

6 Bedömning av arbetsförmågan för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program

Regeringens förslag: För en försäkrad som på grund av sjukdom är frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program ska vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att delta i programmet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig över förslaget tillstyrker det. *Försäkringskassan* betonar även behovet av ett bra fungerande samarbete med Arbetsförmedlingen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande bestämmelser i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd kan den, som på grund av sjukdom inte kan delta i de aktiviteter som ingår i ett arbetsmarknadspolitiskt program, få behålla aktivitetsstödet eller utvecklingsersättningen under förutsättning att sjukfallet har anmälts till Försäkringskassan och att Försäkringskassan anser att arbetsförmågan har varit nedsatt på grund av sjukdom.

Några särskilda bestämmelser om hur arbetsförmågan ska bedömas för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program finns vare sig i nämnd förordning eller i lagen (1962:381) om allmän försäkring. I regeringens

proposition Kriterier för rätt till ersättning i form av sjukpenning och förtidspension (prop. 1996/97:28 sid. 25) anges: "För den som under en arbetslöshetsperiod är föremål för en arbetsmarknadspolitisk åtgärd bör arbetsförmågan bedömas i förhållande till denna. Om den arbetslöse genomgår t.ex. arbetsmarknadsutbildning eller arbetslivsutveckling bör arbetsförmågan alltså bedömas i förhållande till hur sjukdomen påverkar den arbetslöses förmåga att delta i eller genomföra denna åtgärd."

Regeringen anser att det är viktigt att sjukfrånvaro hos deltagare i arbetsmarknadspolitiska program följs upp och att de åtgärder vidtas som skulle göra det möjligt för individen att delta i programmet. Det finns därför behov av att även i lag reglera hur arbetsförmågan ska bedömas för en försäkrad som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Bedömningen bör utgå från förmågan att genomföra den aktuella åtgärden.

Regeringen delar Försäkringskassans uppfattning att ett bra samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen är nödvändigt för att åstadkomma en välfungerande uppföljning och prövning av sjukfall vid deltagande i arbetsmarknadspolitiska program. Regeringen har därför den 1 oktober 2009 gett dessa myndigheter i uppdrag att säkerställa rutiner för att åstadkomma detta. Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2009.

Bestämmelserna föreslås införas i ett nytt fjortonde stycke i 3 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

7 Bedömning av arbetsförmågan när den försäkrade skrivits ut från ett arbetsmarknadspolitiskt program på grund av sjukdom

Regeringens förslag: För en försäkrad som på grund av sjukdom har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program, och som har formell möjlighet att återinträda i ett sådant program, ska vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan även beaktas den försäkrades förmåga att delta i ett sådant program.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig över förslaget tillstyrker det. *Försäkringskassan* önskar dock att en del förtydliganden görs.

Skälen för regeringens förslag: Den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och som på grund av sjukdom inte kan delta i de aktiviteter som ingår i programmet kan få behålla sitt aktivitetsstöd eller sin utvecklingsersättning vid kortare tids sjukfrånvaro. De arbetsmarknadspolitiska programmen bör dock inte bli en alternativ sjukförsäkring. Om en individ på grund av sjukdom under en längre tid inte kan delta i ett program är det lämpligt att denne lämnar programmet under sjukdoms-

tiden. Den försäkrade kan därefter begära sjukpenning från Försäkringskassan.

Prop. 2009/10:45

Försäkringskassans prövning kommer då att ske enligt de regler som finns i 3 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Eftersom de arbetsmarknadspolitiska programmen är tillgängliga för personer som är arbetslösa eller som har haft en längre tids sjukfrånvaro och som är tjänstlediga från sin arbetsgivare kommer prövningen av arbetsförmågan i regel att avse om den försäkrade kan försörja sig genom något arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller annat arbete som är tillgängligt för den försäkrade. I många fall kan det bli aktuellt med fortsatta arbetsmarknadspolitiska åtgärder när arbetsförmågan har förbättrats. Den som skrivits ut från ett arbetsmarknadspolitiskt program har i vissa fall, exempelvis i jobb- och utvecklingsgarantin, möjlighet att återinträda i programmet. Det är då rimligt att vid en prövning av arbetsförmågans nedsättning även beakta den försäkrades förmåga att delta i ett program som den försäkrade har formell möjlighet att återinträda i.

Försäkringskassan anser i sitt remissyttrande att det behöver förtydligas när en person ska skrivas ut från ett arbetsmarknadspolitiskt program och när möjlighet att återinträda i ett sådant föreligger. Sådana förtydliganden kommer att göras i samband med de förestående förordningsändringarna. I AFL regleras endast vad som ska gälla när en försäkrad har skrivits ut från ett arbetsmarknadspolitiskt program och har möjlighet att återinträda i detta.

Bestämmelserna föreslås införas i ett nytt femtonde stycke i 3 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

8 Förlängd sjukpenning i vissa fall

Regeringens förslag: Förlängd sjukpenning ska kunna betalas ut för fler än 550 dagar:

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,
2. när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller
3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

En försäkrad ska ansöka om förlängd sjukpenning när omständigheter som anges i punkterna 1 och 3 föreligger.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som yttrat sig i frågan tillstyrker förslaget att förlängd sjukpenning ska kunna betalas ut för fler än 550 dagar i vissa fall. De anser dock att de föreslagna reglerna behöver förtydligas. Flera remissinstanser anser att skillnaden mellan att vara allvarligt sjuk och att vara svårt sjuk är mycket svår att fastställa och att reglerna behöver förtydligas. *Försäkringskassan* anser att förslagen med-

för många bedömningar och avvägningar mellan olika ersättningar med i många fall små nyansskillnader. Det innebär stor risk för rättsosäkerhet. *Läkarförbundet* föreslår att förlängd sjukpenning alltid ska kunna betalas ut då den försäkrade på grund av sjukdom inte kan delta i ett introduktionsprogram. *Landsorganisationen i Sverige* anser att förslaget minskar risken för utanförskap men ogillar att ersättningen varierar för den med allvarlig sjukdom jämfört med den med svår sjukdom.

Skälen för regeringens förslag: Enligt de regler som trädde i kraft den 1 juli 2008 genom lagen (2008:480) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring – AFL (prop. 2007/08:136) kan sjukpenning tillsammans med förlängd sjukpenning utbetalas under som längst 914 dagar. Begränsningen avseende antalet dagar med sjukpenning gäller dock inte för personer som lider av en allvarlig sjukdom och därför är berättigade till sjukpenning under fler dagar än 364. Den gäller inte heller för försäkrade vars sjukdom eller skada har orsakats av en arbetskada.

Regeringen anser att den nya rehabiliteringskedjan samt de tidsgränser som finns för hur länge ersättning i normalfallet kan betalas ut, på ett verksamt sätt, har bidragit till att sjukförsäkringsprocessen blivit aktivare. Sjukfallen har blivit kortare och vård- och rehabiliteringsinsatser har kommit i gång tidigare. Som beskrivits ovan i avsnitt 5.3 ska förslagen i denna proposition kompletteras med andra åtgärder som syftar till att ge människor vars dagar med sjukpenning eller sjukersättning har tagit slut ett intensifierat stöd genom Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka till arbetslivet.

Det finns dock de personer som – utöver dem som redan kan få sjukpenning med 80 procent utan tidsbegränsning – oberoende av sin egen motivation inte kan ta del av det stöd som Arbetsförmedlingen kommer att erbjuda. Det bör i sådana fall vara möjligt att betala ut förlängd sjukpenning för fler än 550 dagar. Samtidigt är det viktigt att begränsningen av sjukpenningdagar i sjukförsäkringen inte urholkas. Möjligheten ska därför gälla det fåtal som riskerar att stå utan ersättning för en längre tid.

Med anledning av detta föreslår regeringen att det, under vissa förutsättningar, ska vara möjligt att betala ut förlängd sjukpenning för fler än 550 dagar. Ett flertal remissinstanser anser att kriterierna har blivit otydliga, då det vid vissa situationer krävs att sjukdomen är svår. Detta anges innebära tolkningsproblem särskilt som sjukpenning enligt gällande regler betalas ut för fler dagar än 364 vid allvarliga sjukdomar.

Regeringen delar uppfattningen att det kan bli problematiskt att åstadkomma en tillräckligt tydlig gräns mellan vad som avses med en allvarlig respektive en svår sjukdom. De situationer då det föreslås att förlängd sjukpenning ska kunna betalas ut för fler än 550 dagar kan rimligen inte bli aktuella vid lindriga sjukdomar. Detta gäller t.ex. vid förkylning med feber och maginfluensa. Regeringen anser det därför inte vara nödvändigt att i lagstiftningen ange att sjukdomen ska vara svår.

Förlängd sjukpenning ska, efter ansökan, kunna betalas ut för fler än 550 dagar om den försäkrade är intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård t.ex. på en rehabiliteringsenhet eller om sådan sjukvård ges i hemmet. Med omfattande vård ska förstås att vården ges under en så stor del av dagen att den försäkrade därigenom måste vistas där vården ges och att det helt utesluter arbete eller medverkan i ett arbetsmarknadspolitiskt program. För att det ska vara fråga om omfat-

tande vård måste det också kunna konstateras att det är vård som planeras att ges under viss tid. Utan att helt vilja binda tillämpningen i det enskilda fallet bör det röra sig om vård under längre tid än en vecka.

Försäkrade som drabbats av hjärtinfarkt, stroke eller liknande sjukdom är inte alltid i behov av vård på sjukhus eller annan omfattande vård. Det bör dock ändå, efter ansökan av den försäkrade, vara möjligt att vid sådana sjukdomar betala ut förlängd sjukpenning under ytterligare en tid om det skulle vara förenat med risk för allvarlig försämring av sjukdomen om den försäkrade återgår i arbete eller deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Genom att det i den nu föreslagna bestämmelsen anges att det ska röra sig om en allvarlig försämring vill regeringen anknyta till den restriktivitet som gäller då synnerliga skäl föreligger för att betala ut sjukpenning för fler än 364 dagar.

Ytterligare dagar med förlängd sjukpenning ska även kunna betalas ut till en försäkrad som till följd av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att han eller hon inte kan tillgodogöra sig information. Denna bestämmelse tar sikte på vad som kan förekomma vid psykosjukdomar eller vissa hjärnskador. Däremot är inte avsikten att mer tillfälliga förluster av verklighetsuppfattningen, som exempelvis kan uppstå vid missbruk av narkotika, ska innefattas.

En försäkrad som vill få förlängd sjukpenning för fler än 550 dagar måste, enligt vad som anges ovan, ansöka om detta. Vid avgörande förlust av verklighetsuppfattningen bör det dock vara tillräckligt att det kommer till Försäkringskassans kännedom att den försäkrade befinner sig i detta tillstånd. Någon ansökan ska inte i dessa fall behöva göras till Försäkringskassan.

De nu aktuella bestämmelserna föreslås införas i två nya stycken i 3 kap. 4 respektive 10 a §§ AFL.

I avsnitt 9 föreslår regeringen att en försäkrad vars sjukersättning eller aktivitetsersättning har upphört ska kunna återfå den sjukpenninggrundande inkomst som gällde alldeles före det att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen beviljades. De föreslagna reglerna om förlängd sjukpenning i vissa fall får därmed betydelse även för dessa försäkrade.

Läkarintyget som den försäkrade ska lämna för att styrka att arbetsförmågan är nedsatt torde oftast innehålla tillräcklig information för att Försäkringskassan ska kunna ta ställning till om den försäkrade är berättigad att, i enlighet med regeringens förslag, under ytterligare tid få förlängd sjukpenning. Om Försäkringskassan skulle ha behov av fördjupad medicinsk information är det regeringens uppfattning att myndigheten med stöd av gällande bestämmelser i 3 kap. 8 a § AFL, kan inhämta sådan. Som Försäkringskassan har påpekat kan förlängd sjukpenning även komma att betalas ut enligt de nu föreslagna bestämmelserna från inledningen av ett sjukfall. Det kan då bli aktuellt att Försäkringskassan behöver intyg från läkare för att kunna pröva rätten till förlängd sjukpenning under sådan tid i en sjukperiod som normalt är läkarintygsfri.

9 Rätten att återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst efter en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning

Prop. 2009/10:45

Regeringens förslag: De tidigare bestämmelserna om rätten att återfå sjukpenninggrundande inkomst efter en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning ska återinföras, dock utan kravet på att den försäkrade till den del han eller hon är arbetslös ska vara beredd att anta erbjudet arbete i en omfattning som svarar mot tidigare förvärvsarbete.

För en försäkrad som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning ska gälla att sjukpenning eller förlängd sjukpenning inte betalas ut under de tre kalendermånader som infaller efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta ska dock gälla endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning eller förlängd sjukpenning ska dock alltid kunna lämnas i sådana situationer när dessa förmåner kan lämnas utan någon tidsbegränsning.

En förälder som varit försäkrad för en sjukpenning över föräldrapenningens lägstanivå omedelbart före tiden med sjukersättning eller aktivitetsersättning, ska få tillgodoräkna sig tiden med sådan ersättning vid beräkning av föräldrapenning över lägstanivå.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med regeringens. Regeringen föreslår även ändringar med avseende på rätten till föräldrapenning för personer som haft sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig över denna del av promemorian tillstyrker att försäkrade vars sjukersättning har upphört ska kunna få tillbaka sin sjukpenninggrundande inkomst. *Landsorganisationen i Sverige* avstyrker dock att en tre månader lång karenstid införs och *Försäkringskassan* föreslår en komplettering i föräldraförsäkringen.

Skälen för regeringens förslag: Sedan den 1 juli 2008 gäller att den försäkrade inte har rätt att återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst efter en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta medför att de nya reglerna gällande frånvaro på grund av sjukdom i arbetsmarknadspolitiska program som redovisas i denna proposition skulle innebära att de står helt utan ersättning vid längre tids sjukfrånvaro. Detta skulle även komma att gälla vid sådana förhållanden då sjukpenning eller förlängd sjukpenning enligt gällande regler eller genom de i denna proposition föreslagna bestämmelserna kan betalas ut utan tidsbegränsning. Regeringen har prövat olika alternativa lösningar, men har funnit att det bästa alternativet är att återinföra de regler som gällde före den 1 juli 2008. Detta innebär att en försäkrad som uppburit sjukersättning eller aktivitetsersättning, ska kunna återfå den sjukpenninggrundande inkomst som gällde omedelbart före det att sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljades. Rätten att återfå den tidigare sjukpenninggrundande inkomst

ten föreslås inte gälla om sjukersättningen har upphört på grund av att den försäkrade har fyllt 65 år.

Den försäkrade föreslås återfå sin tidigare sjukpenninggrundande inkomst i samband med att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen upphör. Därefter ska, även i förhållande till denna grupp, de regler som i övrigt gäller för att en försäkrad ska få sin sjukpenninggrundande inkomst ändrad eller skyddad gälla. Enligt regeringens förslag ska den sjukpenninggrundande inkomsten också omräknas enligt bestämmelserna i 3 kap 5 d § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). I reglerna som gällde före den 1 juli 2008 angavs att en förutsättning för att den försäkrade skulle kunna återfå sin sjukpenninggrundande inkomst var att den försäkrade var arbetslös och beredd att anta erbjudet arbete. Eftersom de försäkrade som nu berörs i flera fall fortfarande är anställda och är i behov av arbetslivsinriktad rehabilitering för att kunna stå till arbetsmarknadens förfogande tas inte dessa villkor med i regeringens förslag.

När de tidigare reglerna om att återfå sjukpenninggrundande inkomst avskaffades motiverades det med att en försäkrad annars omedelbart kunde sjukanmäla sig och få sjukpenning. Detta bedöms nu vara mindre sannolikt med tanke på det stöd i form av ett introduktionsprogram som nu ska erbjudas de försäkrade. Likväl anser regeringen att det i normalfallet inte bör vara möjligt att få sjukpenning eller förlängd sjukpenning omedelbart efter det att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen har upphört. Därför föreslås att sjukpenning och förlängd sjukpenning, som en huvudregel, inte ska kunna betalas ut under de tre kalendermånader som infaller efter det att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen har upphört. Undantag föreslås dock kunna göras i sådana situationer när sjukpenning och förlängd sjukpenning kan betalas ut enligt gällande bestämmelser, utöver de fastställda tidsgränserna. De situationer som här avses är när det, med stöd av bestämmelserna i 3 kap. 4 och 10 a §§ AFL anses föreligga synnerliga skäl för att betala ut sjukpenning, när en sjukperiod föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller när sjukpenning bedöms kunna utges med stöd av de i denna proposition föreslagna bestämmelserna för försäkrade som vårdas intagna på sjukhus, m.m.

Om den försäkrade tidigare har haft partiell sjukersättning eller aktivitetsersättning föreslås att tremånadersregeln endast ska avse den nedsättning av arbetsförmågan för vilken den försäkrade tidigare fick sjukersättning eller aktivitetsersättning. För att förtydliga denna bestämmelse ges här två exempel till ledning för hur denna bedömning avses ske.

A har uppburit halv sjukersättning som upphörde i och med januari månads utgång. När sjukersättningen upphörde började A arbeta på heltid. I slutet av mars blir A helt sjukskriven i tre veckor. Efter sjuklöneperioden på två veckor får A – som inte redan fått sjukpenning i 364 dagar – sjukpenning på den del av den sjukpenninggrundande inkomsten som hänförs till det tidigare halvtidsarbetet.

B har också uppburit halv sjukersättning, men har efter det att sjukersättningen upphörde börjat arbeta 75 procent. Även B blir helt sjukskriven i tre veckor och får också – efter sjuklöneperioden – sjukpenning på den del av den sjukpenninggrundande inkomsten som hänförs till det tidigare halvtidsarbetet.

Som en följd av de föreslagna bestämmelserna i 3 kap. 5 c § AFL om rätten att återfå en sjukpenninggrundande inkomst, föreslås även ett tillägg i 4 kap. 9 § AFL. Det innebär att den tid som en förälder uppburit sjukersättning eller aktivitetsersättning får räknas in i den i 4 kap. 6 § andra stycket AFL angivna tiden om 240 dagar varunder en förälder måste ha uppfyllt kvalifikationsvillkoret för att föräldrapenning ska utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning under de första 180 dagarna. För att få räkna in tiden måste föräldern omedelbart före tiden med sjukersättning eller aktivitetsersättning varit eller – om Försäkringskassan hade känt till samtliga förhållanden – skulle ha varit berättigad till en sjukpenninggrundande inkomst motsvarande en sjukpenning överstigande lägstanivån. Om föräldern inte var försäkrad för en sjukpenning överstigande lägstanivån omedelbart före tiden med sjukersättning eller aktivitetsersättning, men får ett arbete efter denna tid med en inkomst överstigande lägstanivån, kan tiden med sjukersättning eller aktivitetsersättning inte räknas med vid bedömningen av om föräldern uppfyller kvalifikationsvillkoren för föräldrapenning motsvarande sjukpenning.

Bestämmelserna föreslås regleras genom ett införande av en ny paragraf, 3 kap. 5 c § AFL och vidare genom ändringar i 3 kap. 4, 5 d och 10 a §§ samt 4 kap. 9 § AFL.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2010. Bestämmelserna i 3 kap. 5 c § ska tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2009 helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning. Bestämmelsen i 3 kap. 7 § femtonde stycket ska tillämpas på försäkrade som har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program efter den 1 januari 2010.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen i denna proposition gäller bland annat för försäkrade som vid årsskiftet 2009/2010 har uppburit förlängd sjukpenning i maximalt antal dagar eller tidsbegränsad sjukersättning under maximalt antal månader och därigenom inte har rätt till ytterligare dagar med sjukpenning respektive fler månader med sjukersättning. Samtliga lagändringar i denna promemoria föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2010.

Bestämmelsen i 3 kap. 5 c § föreslås dock tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2009 helt eller delvis fått sjukersättning eller aktivitetsersättning. Bestämmelsen i 3 kap. 7 § femtonde stycket ska tillämpas på försäkrade som har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program efter den 1 januari 2010.

11.1 Administrativa konsekvenser

Försäkringskassan

Antaganden som görs för att uppskatta effekterna av förslagen är osäkra eftersom flera ersättningssystem berörs. Särskilt gäller detta antalet personer som återgår till ersättning från sjukförsäkringen direkt efter ett avslutat introduktionsprogram. Regeringens intentioner med de åtgärder som föreslås för personer som lämnar sjukförsäkringen är naturligtvis att så många som möjligt ska kunna gå vidare till andra aktiviteter hos Arbetsförmedlingen, eget arbetssökande eller till ett arbete efter avslutat introduktionsprogram. Regeringen har försäkrat sig om att ett intensivt förberedelsearbete pågår hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för att förutsättningarna ska vara bästa möjliga för de individer som påbörjar introduktionsprogrammet.

Förslagen i denna proposition, däribland förslaget att Försäkringskassan i vissa fall ska kunna medge ytterligare dagar med förlängd sjukpenning, handläggning av aktivitetsstöd och ny bedömningsgrund för sjukpenning, medför ökade administrativa kostnader. Regeringen vill framföra att det finns flera osäkerheter vid uppskattningen av de administrativa konsekvenserna för Försäkringskassan. Sjukförsäkringsreformen innebär att ett stort antal personer lämnar försäkringen vilket bidrar till minskade administrativa kostnader samtidigt som de sammantagna förändringarna påverkar flera ersättningar. Regeringen bedömer att de ekonomiska konsekvenserna av förslagen är beaktade i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1).

Arbetsförmedlingen

De förslag som presenteras i denna proposition bedöms inte leda till någon större administration hos Arbetsförmedlingen.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Belastningen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna beräknas öka något till följd av förslaget att ytterligare förlängd sjukpenning, utöver de gällande 550 dagarna, kan betalas ut i vissa fall. Regeringens bedömning är dock att endast ett begränsat antal ansökningar om förlängd sjukpenning med ytterligare dagar kommer att beviljas och att ett fåtal beräknas få avslag på sin ansökan. Bedömningen baseras på antalet ansökningar om och avslag på en annan likvärdig förmån, nämligen fortsatt sjukpenning med 80 procent. Mot bakgrund av att det handlar om ett begränsat antal ärenden beräknas belastningen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna öka marginellt.

Ökningen i antalet ärenden hos de allmänna förvaltningsdomstolarna motverkas av att antalet överklaganden samtidigt beräknas minska vad gäller sjukersättningsärenden. Sannolikheten för ett överklagande bedöms minska till följd av att den försäkrade erbjuds insatser hos

Arbetsförmedlingen och att det vidtas temporära förändringar i regler för arbetslöshetsersättning i enlighet med vad som anges i avsnitt 5.3. Prop. 2009/10:45

Sammantaget beräknas inte arbetsbelastningen öka hos de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Konsekvenser för små företag

Förslagen i denna proposition berör i första hand försäkringsadministrationen och de enskilda försäkrade. Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för små företag.

11.2 Konsekvenser ur ett ILO perspektiv

Bedömningen i departementspromemorian Ds 2009:45 var att förslagen inte förväntas ha några konsekvenser som påverkar Sveriges åtaganden enligt ILO. Svenska ILO-kommittén har i sitt remissyttrande framfört att denna slutsats tycks vara rimlig. ILO-kommittén påpekar dock att ILO-kommittén på grund av den begränsade tid som stått dess till förfogande har varit förhindrad att göra en mer djupgående analys. De förslag som regeringen lämnar i denna proposition stämmer huvudsakligen överens med de förslag som lämnades i departementspromemorian, vilket innebär att regeringen delar bedömningen i departementspromemorian, dvs. att förslagen inte förväntas få några konsekvenser som påverkar Sveriges åtaganden enligt ILO.

11.3 Jämställdhetskonsekvenser

Förslagen i denna proposition är en del av ett större paket av åtgärder i syfte att underlätta återgången till arbete för långtidssjukskrivna. Regeringen anser att såväl kvinnor som män som har varit långvarigt sjukskrivna i första hand behöver ett intensifierat stöd från Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka till arbetslivet. Genom individanpassade insatser är det möjligt att ta hänsyn till att behoven kan vara olika för kvinnor och män. Regeringens bedömning är att möjligheten till återgång till arbete därigenom kommer att förbättras för både kvinnor och män.

De förändringar i sjukförsäkringen som föreslås i denna proposition är nödvändiga kompletteringar för att åtgärds paketet ska kunna få avsedd effekt och de bedöms inte ha några konsekvenser för jämställdheten.

11.4 Ekonomiska konsekvenser

Sjukförsäkringsreformen innebär bland annat att ett stort antal personer lämnar försäkringen de närmaste åren. Enligt Försäkringskassans bedömningar kommer 54 000, 27 000 respektive 9 000 personer att lämna sjukförsäkringen under åren 2010–2012. Utgifterna för sjukförsäkringen kommer därför att minska kraftigt.

I stället för en passiv sjukskrivning kommer personerna att erbjudas möjlighet till individanpassade insatser hos Arbetsförmedlingen. Rege-

ringen har i budgetpropositionen redovisat ett helt paket av åtgärder för denna grupp personer. De förslag som lämnas i denna proposition är en del av åtgärds paketet. Övriga delar beskrivs översiktligt i avsnitt 5. De åtgärder som regeringen avser att genomföra kommer att påverka utgifterna inom i första hand arbetsmarknadspolitiken. Dessa förändringar har redovisats i budgetpropositionen för 2010 (prop. 2009/10:1 utg. omr. 14 avsnitt 3.6.2). Utgifterna för sjukförsäkringen påverkas i mindre omfattning.

Enligt gällande regelverk kan den person som har förbrukat det maximala antalet dagar med förlängd sjukpenning och som fortfarande efter 87 dagar saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom påbörja en ny period med sjukpenning. Denne möjlighet kvarstår och medför därför ökade utgifter för sjukförsäkringen. Utgifterna ökar också till följd av förslaget att personer med sjuk- eller aktivitetsersättning ska kunna återfå sin tidigare sjukpenninggrundande inkomst och således även kunna få sjukpenning.

I avsnitt 7 föreslås att det i bedömningen av rätten till sjukpenning för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program ska beaktas personens förmåga att delta i något program hos Arbetsförmedlingen. Genom detta förslag begränsas antalet personer som kommer att påbörja en ny period med sjukpenning i nära anslutning till att den tidigare ersättningen har upphört. Försäkringskassan antar att betydligt flera personer återgår till ersättning från sjukförsäkringen än vad som beräknades i departementspromemorian Ds 2009:45. Regeringen har inte någon anledning att nu revidera de beräkningar av återflödet som gjordes i departementspromemorian. Regeringen vill dock poängtera att det finns en stor osäkerhet kring alla beräkningar och kommer att följa utvecklingen noga.

Av avsnitt 5.3.3 framgår att det inom regeringskansliet förbereds en ändring av dagens regelverk innebärande att den person som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska kunna skrivas ut ur programmet efter en månads sjukfrånvaro. Denna förändring medför ökade sjukförsäkringsutgifter. Även denna utgiftsökning begränsas genom det ovan nämnda förslaget om ändringar i bedömning av rätt till sjukpenning för personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program.

I avsnitt 8 föreslås att det i vissa fall ska kunna beviljas förlängd sjukpenning utöver de i dag gällande 550 dagarna. Regeringens bedömning är att utgifterna för sjukförsäkringen därigenom ökar i begränsad omfattning.

Sammantaget bedöms utgifterna för sjukpenning öka med 700, 900 respektive 1 000 miljoner kronor åren 2010, 2011 och 2012 till följd av att personer återgår till sjukförsäkringen under eller direkt efter avslutat introduktionsprogram eller på grund av att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program efter fyra veckors sjukfrånvaro skrivs ut från programmet. Totalt sett minskar dock utgifterna inom utgiftsområdet under den kommande treårsperioden.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Regeringens förslag till ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Regeringen har i propositionen (prop. 2008/09:200) Socialförsäkringsbalk bl.a. föreslagit att riksdagen ska anta en socialförsäkringsbalk med ikraftträdande den 1 januari 2011. De nu lämnade förslagen föranleder även förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken. Något förslag till sådana ändringar lämnas dock inte i denna proposition.

3 kap.

4 §

Ändringen i *tredje stycket tredje meningen* är en följdändring på grund av att hänvisningen till femte stycket nu i stället görs till sjunde stycket.

I *femte stycket*, som är nytt, anges några kompletterande förutsättningar för när sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får lämnas. Sådan sjukpenning får lämnas enligt 1 när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus. I 5 § första stycket hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) anges att för hälso- och sjukvård som kräver intagning i vårdinrättning ska det finnas sjukhus och att vård som ges under intagning benämns slutna vård. Vidare anges att annan hälso- och sjukvård benämns öppen vård. Med att den försäkrade vårdas intagen på sjukhus avses således att den försäkrade får slutna vård. För det fall den försäkrade, på grund av sjukdom, får omfattande vård t.ex. i öppenvården eller hemmet ska sjukpenning också kunna utgå. Enligt 2 får sjukpenning för ytterligare dagar lämnas när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information. Slutligen anges i 3 att sådan sjukpenning får lämnas när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom. En närmare redogörelse för vilka som omfattas av de nämnda bestämmelserna återfinns i avsnitt 8.

I *sjätte stycket*, som är nytt, införs en bestämmelse om att sjukpenning enligt femte stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan. En sådan ansökan behöver inte vara skriftlig, utan den kan vara muntlig.

Tionde stycket är nytt. I och med att en försäkrad, som har uppburit sjukersättning eller aktivitetsersättning, kommer att kunna återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst (se kommentaren till 5 c §), införs nu en regel som innebär att sjukpenning inte lämnas under de tre kalendermånader som infaller efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning som sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats för. Tremånadersregeln gäller dock inte i alla situationer. Sjukpenning kan nämligen alltid utges i sådana situationer då sjukpenning eller förlängd sjukpenning kan betalas ut, utan

begränsning av antalet dagar. I avsnitt 9 finns en redogörelse för vilka situationer som här avses. Vidare finns i angivet avsnitt två exempel till ledning för hur bedömningen enligt bestämmelserna i tionde stycket avses ske.

5 c §

Paragrafen är ny och motsvarar i stort den tidigare gällande 5 c §. Denna paragraf upphävdes den 1 juli 2008 i samband med att riksdagen antog regeringens förslag i propositionen – En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete (prop. 2007/08:136).

I paragrafens *första stycke* anges att den som har haft sjukersättning eller aktivitetsersättning ska, vid sjukfall som inträffar sedan ersättningen minskat eller upphört, kunna få sjukpenning beräknad på tidigare förvärvsinkomster. Den sjukpenninggrundande inkomsten ska omräknas med den procentuella förändringen i prisutvecklingen som har skett för varje helt år som har förflutit räknat från det att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen började utges. Hur den procentuella förändringen ska beräknas framgår av 5 d § tredje stycket.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna i första stycket endast avser tid före 65 års ålder.

Enligt *övergångsbestämmelserna* tillämpas bestämmelserna i denna paragraf första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2009 helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning.

5 d §

En ny mening läggs till i paragrafens *första stycke*. Den nya meningen är en konsekvens av att en ny 5 c § införs. Bestämmelsen återfanns tidigare i 5 d § i den lydelse paragrafen hade fram till den 1 juli 2008.

7 §

Ett nytt *fjortonde stycke* införs i paragrafen. I detta stycke anges hur bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan ska göras i förhållande till en försäkrad som är inskriven i ett arbetsmarknadspolitiskt program och som på grund av sjukdom är frånvarande från detta. Vid denna arbetsförmågebedömning ska beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att delta i programmet. Bedömningen har betydelse för en försäkrads rätt att få aktivitetsstöd och utvecklingsersättning enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd under den tid som den försäkrade på grund av sjukdom är frånvarande från programmet.

Ett nytt *femtonde stycke* införs. I detta stycke anges hur bedömningen av arbetsförmågans nedsättning ska göras i förhållande till en försäkrad som på grund av sjukdom har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program och som har möjlighet att återinträda i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Vid denna arbetsförmågebedömning ska även beaktas den försäkrades förmåga att delta i ett sådant program. Vid sidan av den arbetsförmågebedömning som ska ske utifrån nu gällande bestämmelser i 3 kap. 7 § i förhållande till alla försäkrade, i vilken grupp även de som deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program ingår, ska det således även göras en bedömning utifrån den försäkrades förmåga att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program, under förutsättning att han eller hon

har formell möjlighet att återinträda i ett sådant program. Med ”formell möjlighet” avses att den försäkrade lämnat ett sådant arbetsmarknadspolitiskt program som det finns en förordningsreglerad möjlighet för denne att återinträda i. Det är således, i det avseendet, inte fråga om en bedömning av den försäkrades medicinska förutsättningar att inom en viss tidsperiod återinträda i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Enligt *övergångsbestämmelserna* tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 7 § *femtonde stycket* på försäkrade som har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program efter den 1 januari 2010. I förhållande till en person som har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program före lagens ikraftträdande ska således inte den bedömning som anges i bestämmelsen göras.

10 a §

I paragrafen läggs till ett nytt *fjärde, femte och tionde stycke*. Bestämmelserna i dessa stycken återfinns också i 3 kap. 4 §. Se kommentaren till den paragrafen. Observera dock att styckeindelningen i paragraferna inte är helt överensstämmande. I övrigt görs följdändringar av teknisk karaktär.

4 kap.

9 §

Bestämmelsen införs som ett tillägg i paragrafens *andra stycke* som en följd av att bestämmelsen i 3 kap. 5 c § om rätten att återfå en sjukpenninggrundande inkomst återinförs. Bestämmelsen fanns, fram till den 1 juli 2008, i 4 kap. 9 § *andra stycket* och upphävdes då, i samband med att riksdagen antog regeringens förslag i propositionen – En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete (prop. 2007/08:136). Bestämmelsen innebär att den tid som en förälder fått sjukersättning eller aktivitetsersättning får räknas in i den i 4 kap. 6 § *andra stycket* angivna tiden om 240 dagar under vilka en förälder måste ha uppfyllt kvalifikationsvillkoret för att föräldrapenning ska utges med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning under de första 180 dagarna. Se även avsnitt 9.

14 §

Ändringen i paragrafens *andra stycke* är en ren följdändring. Ändringen innebär att den hänvisning som enligt gällande bestämmelser görs till 3 kap. 10 a § *fjärde – sjätte styckena* nu i stället görs till *sjätte – åttonde styckena*.

Författningsförslag i departementspromemoria Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen

Prop. 2009/10:45
Bilaga 1

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1962:381) om allmän försäkring¹

dels att 3 kap. 4, 5 d, 7 och 10 a §§ samt 4 kap. 14 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 5 c §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

4 §²

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b §§,

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,

2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365,

3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365, och

4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.

Sjukpenningen avrundas till närmaste hela krontal. Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i *femte* stycket. Om det finns synnerliga skäl får sjukpen-

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i *sjunde* stycket. Om det finns synnerliga skäl får sjukpen-

¹ Lagen om tryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 2008:480.

ning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

ning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av svår sjukdom får omfattande vård, utan att vara intagen på sjukhus,

2. när den försäkrade på grund av svår sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller

3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades hälsa.

Sjukpenning enligt femte stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 § eller har rätt till sjukpenning enligt 7 b § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §. Uppkommer för den försäkrade rätt till sjukpenning enligt kapitlet i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, ska sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sjuklöneperioden.

Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det en tidigare sjukperiod avslutats ska bestämmelserna i första stycket samt 10 a § tillämpas som om den senare sjukperioden utgör en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Till

den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Prop. 2009/10:45
Bilaga 1

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av bestämmelserna i tredje stycket fjärde meningen, fjärde stycket tredje meningen eller femte och sjätte styckena.

5 c §³

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har uppburit sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit räknat från den tidpunkt sjukersättningen eller aktivitetsersättningen började utges ska den sjukpenninggrundande inkomsten omräknas enligt 5 d § tredje stycket för varje helt år som har förflutit.

Bestämmelserna i första stycket gäller endast för tid före 65 års ålder.

5 d §⁴

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6

När Försäkringskassan ska fastställa den sjukpenninggrundande inkomsten för en försäkrad som omfattas av 5 § tredje stycket 1–6

³ Tidigare 5 § c upphävd genom 2008:480.

⁴ Senaste lydelse 2008:480.

eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd.

eller 5 e § och som helt eller delvis saknar anställning ska den sjukpenninggrundande inkomsten i vissa fall räknas om. Detsamma ska gälla för en försäkrad vars anställning upphör under en pågående ersättningsperiod. Omräkningen ska göras när minst ett år har förflutit räknat från den tidpunkt då den anställning upphörde som senast föranlett eller kunnat föranleda beräkning av sjukpenninggrundande inkomst. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen. Med den tidpunkt då anställningen upphörde jämföras den tidpunkt då den försäkrade helt upphörde med annat förvärvsarbete än arbete som anställd. *När omräkning har gjorts enligt 5 c § räknas tidpunkten från utgången av det senaste hela år som avses där.*

Den sjukpenninggrundande inkomsten av annat förvärvsarbete, grundad på annan inkomst än som avses i 2 a § första stycket, ska också räknas om för en försäkrad som inte har upphört med förvärvsarbetet. Omräkning ska göras under en pågående ersättningsperiod efter det att ett år har förflutit räknat från ersättningsperiodens början. Därefter görs omräkningen årligen räknat ett år från den senaste omräkningen.

Omräkningen ska göras med den procentuella förändringen i det allmänna prisläget räknat från det senaste fastställda talet för konsumentprisindex jämfört med motsvarande tal tolv månader dessförinnan. En omräkning som innebär en sänkning av den sjukpenninggrundande inkomsten ska inte beaktas. Den sjukpenninggrundande inkomsten kan aldrig fastställas till ett belopp som överstiger sju och en halv gånger prisbasbeloppet.

7 §⁵

Sjukpenning utges vid sjukdom som sätter ned den försäkrades arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Vid bedömningen av om sjukdom föreligger ska bortses från arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden. Med sjukdom jämföras ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga, som orsakats av sjukdom för vilken sjukpenning utgetts och som fortfarande kvarstår efter det att sjukdomen upphört.

⁵ Senaste lydelse 2008:861.

Saknar den försäkrade arbetsförmåga utges hel sjukpenning. Om arbetsförmågan inte saknas helt men är nedsatt med minst tre fjärdedelar utges tre fjärdedels sjukpenning. Är arbetsförmågan nedsatt i mindre grad men med minst hälften utges halv sjukpenning. I annat fall utges en fjärdedels sjukpenning.

Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska det beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att utföra sitt vanliga eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder den anställde. Om den försäkrade på grund av sjukdomen behöver avstå från förvärvsarbete under minst en fjärdedel av sin normala arbetstid en viss dag, ska hans eller hennes arbetsförmåga anses nedsatt i minst motsvarande mån den dagen.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 90 dagar ska det även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar ska det dessutom, om det inte finns särskilda skäl mot det, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga så att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt, eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 365 dagar ska det alltid beaktas om den försäkrade har sådan förmåga som anges i femte stycket.

I de fall den försäkrade är i behov av någon åtgärd som avses i 7 b § eller 22 kap., ska bedömningen enligt tredje–sjätte styckena göras med beaktande av den försäkrades arbetsförmåga efter en sådan åtgärd.

När det beräknas hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt tredje–sjätte styckena ska dagar i sjukperioder läggas samman, om den försäkrade

1. har förvärvsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller

2. inte har förvärvsarbetat alls mellan sjukperioderna.

Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning enligt fjärde–sjätte styckena ska göras i förhållande till högst ett heltidsarbete.

Vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning för tid under vilken han eller hon annars skulle ha uppburit föräldrapenning, ska arbetsförmågan anses nedsatt endast i den utsträckning som den försäkrades förmåga att vårda barnet är nedsatt på grund av sjukdomen.

Om den försäkrade uppbär sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, ska vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning bedömningen av hans eller hennes arbetsförmåga ske med bortseende från den nedsättning av förmågan eller möjligheten att bereda sig inkomst genom arbete som ligger till grund för den sjukersättning, aktivitetsersättning, pension eller livränta som utges.

För en försäkrad som förvärvsarbetar med stöd av 16 a kap. 2 § ska nedsättningen av arbetsförmågan, om det inte går att avgöra under vilken

tid och till vilket förvärvsarbete nedsättningen är hänförlig, i första hand Prop. 2009/10:45 anses hänförlig till sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §. Bilaga 1

För en försäkrad som förvärvsarbetar med stöd av bestämmelserna i 16 a kap. 2 § ska bedömningen enligt elfte stycket alltid göras som om sjukersättning och livränta utges med oavkortade belopp.

För en försäkrad som på grund av sjukdom är frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program ska vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att delta i programmet.

För en försäkrad som på grund av sjukdom har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program, och som har möjlighet att återinträda i ett sådant program, ska vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan även beaktas den försäkrades förmåga att delta i ett sådant program.

10 a §⁶

Om den försäkrades sjukpenning i fall som avses i 10 § svarar mot sjukpenninggrundande inkomst av enbart anställning, gäller för dagar i sjukperioden som den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete om han inte hade varit sjuk

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,
 2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *fjärde* och *femte* styckena,
 3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *fjärde* och *femte* styckena, och
 4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.
2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *sjätte* och *sjunde* styckena,
 3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt *sjätte* och *sjunde* styckena, och

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar

⁶ Senaste lydelse 2008:480.

med sjukpenning enligt första stycket 2. Om det finns synnerliga skäl får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av svår sjukdom får omfattande vård, utan att vara intagen på sjukhus,

2. när den försäkrade på grund av svår sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller

3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades hälsa.

Sjukpenning enligt fjärde stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Ska sjukpenning utges för endast en dag ska till grund för beräkningen läggas det tal som erhålls när angiven procentandel av den sjukpenninggrundande inkomsten delas med årsarbetstiden. Talet avrundas till närmaste hela krontal. Det multipliceras därefter med antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Produkten utgör hel sjukpenning för dagen.

Ska sjukpenning utges för mer än en dag med samma procentandel ska, vid beräkning av sjukpenning för dessa dagar, det tal som erhållits enligt *fjärde* stycket andra meningen multipliceras med det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid som belöper på dagarna. Det tal som därvid erhålls delas med antalet

Ska sjukpenning utges för mer än en dag med samma procentandel ska, vid beräkning av sjukpenning för dessa dagar, det tal som erhållits enligt *sjätte* stycket andra meningen multipliceras med det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid som belöper på dagarna. Det tal som därvid erhålls delas med antalet

dagar med sjukpenning. Kvoten utgör beloppet av hel sjukpenning för dag. Ska sjukpenning utges efter olika grader av nedsatt arbetsförmåga sammanläggs dock de timmar som avser samma grad för sig. Sjukpenning beräknas för varje sådan period för sig.

Om antalet timmar eller det sammanlagda antalet timmar enligt *fjärde* och *femte* styckena inte uppgår till ett helt timal ska avrundning ske till närmaste hela timal, varvid halv timme avrundas uppåt. Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 4 § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3 och beräknas enligt *fjärde* och *femte* styckena.

dagar med sjukpenning. Kvoten utgör beloppet av hel sjukpenning för dag. Ska sjukpenning utges efter olika grader av nedsatt arbetsförmåga sammanläggs dock de timmar som avser samma grad för sig. Sjukpenning beräknas för varje sådan period för sig.

Om antalet timmar eller det sammanlagda antalet timmar enligt *sjätte* och *sjunde* styckena inte uppgår till ett helt timal ska avrundning ske till närmaste hela timal, varvid halv timme avrundas uppåt. Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 4 § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3 och beräknas enligt *sjätte* och *sjunde* styckena.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller närmast efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av bestämmelserna i andra stycket tredje meningen, tredje stycket tredje meningen eller fjärde och femte styckena.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om schablonberäkning av ordinarie arbetstid och däremot svarande normal arbetstid.

Hel tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som avstår från förvärvsarbete. Tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels tillfällig föräldrapenning utges till en förälder som arbetar högst en fjärdedel, hälften, tre fjärdedelar respektive sju åttondelar av den tid föräldern skulle ha arbetat om han eller hon inte vårdat barnet. Bestämmelserna i 7 § andra och tredje styckena gäller i tillämpliga delar även i fråga om tillfällig föräldrapenning.

Om inte annat följer av tredje eller fjärde stycket eller 14 a § ska till grund för beräkningen av beloppet för hel tillfällig föräldrapenning för dag läggas det tal som erhålls när 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning delas med årsarbets-tiden. Vid beräkningen tillämpas 3 kap. 10 a § *fjärde–sjätte* styckena på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

Om inte annat följer av tredje eller fjärde stycket eller 14 a § ska till grund för beräkningen av beloppet för hel tillfällig föräldrapenning för dag läggas det tal som erhålls när 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten av anställning delas med årsarbets-tiden. Vid beräkningen tillämpas 3 kap. 10 a § *sjätte–åttonde* styckena på motsvarande sätt för den tid som förmånen avser.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av inkomst av annat förvärvsarbete beräknas hel förmån för dag efter 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365. Beloppet avrundas till närmaste hela kronor.

Ska tillfällig föräldrapenning utges på grundval av sjukpenninggrundande inkomst av såväl anställning som annat förvärvsarbete beräknas den del av förmånen som svarar mot inkomst av anställning enligt andra stycket medan den del av förmånen som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete beräknas enligt tredje stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2. Bestämmelserna i 3 kap. 5 c § tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2009 helt eller delvis har uppburit sjukersättning eller aktivitetsersättning.

⁷ Senaste lydelse 2008:861.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig
över departementspromemorian (Ds 2009:45) Stöd
till personer som lämnar sjukförsäkringen –
kompletterande förändringar i lagen om allmän
försäkring

Prop. 2009/10:45
Bilaga 2

Efter remiss har följande lämnat yttrande över promemorians förslag: Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Arbetsgivarverket, Diskrimineringsombudsmannen, Arbetsförmedlingen, ILO-kommittén, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges Läkarförbund, Handikappförbunden samt Karolinska institutet, Institutionen för klinisk neurovetenskap.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att avge yttranden men har avstått från att yttra sig eller har inte svarat: Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Arbetslöshetskassornas Samorganisation, Företagarförbundet, Synskadades riksförbund, AFA Försäkring, Alecta, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Karolinska Institutet, Institutionen för folkhälsovetenskap, Trygghetsfonden och Trygghetsrådet.

Härutöver har yttranden även inkommit från Reumatikerförbundet och en privatperson.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 oktober 2009

Närvarande: statsrådet Olofsson, ordförande, och statsråden Odell, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Malmström, Sabuni, Billström, Tolgfors, Björling, Krantz

Föredragande: Cristina Husmark Pehrsson

Regeringen beslutar proposition Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete.